MELCHIOR WATHELET
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. április 12.[1]

C-99/17. P. sz. ügy

Infineon Technologies AG
kontra

Európai Bizottság

„Fellebbezés – Kartellek – A kártyachipek európai piaca – Kétoldalú kapcsolatok hálózata az árcsökkentésben részesülni kívánó ügyfeleknek adandó válaszok összehangolása érdekében – A bizonyítékok eredetiségének vitatása – A bírósági felülvizsgálat terjedelme – Korlátlan felülvizsgálati jogkör”

1. A jelen fellebbezéssel az Infineon Technologies AG (a továbbiakban: fellebbező) az Európai Unió Törvényszéke 2016. december 15-i Infineon Technologies kontra Bizottság ítéletének (T-758/14, nem tették közzé, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2016:737) hatályon kívül helyezését kéri, amellyel a Törvényszék elutasította az elsődlegesen az EUMSZ 101. cikk és (az Európai Gazdasági Térségről [EGT] szóló) megállapodás 53. cikke alkalmazására irányuló eljárásra vonatkozó 2014. szeptember 3-i C(2014) 6250 final bizottsági határozat (AT.39574 – „kártyachipek” ügy) (a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítésére, és másodlagosan a fellebbezővel szemben kiszabott bírság összegének csökkentésére irányuló keresetét.

2. A Bíróság kérésének megfelelően a jelen indítvány a fellebbező által a fellebbezésének alátámasztása érdekében felvetett két jogkérdésre összpontosít. E két kérdés egyrészt a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlására vonatkozó feltételekre, másrészt az Európai Bizottság birtokában lévő bizonyítékok eredetiségének vitatására vonatkozik.

I. Jogi háttér

A. Az 1/2003 rendelet

3. Az [EUMSZ 101.] és [EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet[2] 31. cikke értelmében „[a] Bíróság korlátlan jogkörrel rendelkezik az olyan határozatok felülvizsgálatára, amelyekben a Bizottság bírságot vagy kényszerítő bírságot határozott meg. A Bíróság törölheti, csökkentheti vagy növelheti a kiszabott bírság vagy kényszerítő bírság összegét”.

1 Eredeti nyelv: francia.

2 HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.

B. A bírságkiszabási iránymutatás

4. Az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatás [3] (a továbbiakban: bírságkiszabási iránymutatás) „A [bírság] alapösszeg[ének] korrigálása” cím alatt a következőket tartalmazza:

„[…]

B. Enyhítő körülmények

29. A bírság alapösszege csökkenthető, ha a Bizottság enyhítő körülményeket állapít meg, mint például:

– […]

– […]

– amikor az érintett vállalat bizonyítékkal szolgál arra, hogy részvétele a jogsértésben kifejezetten csekély, és következésképpen bizonyítani tudja azt is, hogy mialatt részt vett a jogsértő megállapodásban [helyesen: megállapodásokban], a piacon versenyző magatartás tanúsításával hatékony módon elkerülte azok végrehajtását; annak puszta ténye, hogy egy vállalkozás a jogsértésben rövidebb ideig vett részt, mint a többi vállalkozás, nem számít enyhítő körülménynek, hiszen ez a tény már az alapösszegben is tükröződik;

[…]”

II. A jogvita előzményei

5. A jogvita előzményei és a vitatott határozat lényeges elemei a megtámadott ítélet 1–40. pontjában kerültek kifejtésre. Ezeket a következőképpen lehet összegezni.

6. A Bizottságot 2008. április 22-én tájékoztatták a Renesas Technology Corp. és leányvállalatai (a továbbiakban: Renesas) által létrehozott kartell fennállásáról a kártyachipek ágazatában; a társaság azt kérte, hogy mentesüljön a bírság alól a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény [4] (a továbbiakban: engedékenységi közlemény) alapján. A Bizottság, miután ezen ágazat több társaságának helyiségeiben be nem jelentett helyszíni vizsgálatokat foganatosított, és miután felvilágosítást kért tőlük, 2011. március 28-án eljárást indított az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdése alapján a Koninklijke Philips NV és a Philips France (a továbbiakban: Philips), a Renesas, valamint a Samsung Electronics CO., Ltd és a Samsung Semiconductor Europe GmbH (a továbbiakban együtt: Samsung) ellen.

7. 2011 áprilisában a Bizottság egyeztetéseket kezdett a Renesasszal, a Samsunggal és a Philipsszel a Bizottság által az [EUMSZ 101.] és [EUMSZ 102. cikk] alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet [5] 10a. cikke értelmében vett vitarendezés érdekében. Ezen egyeztetések 2012 októberében felfüggesztésre kerültek.

8. 2013. április 18-án a Bizottság kifogásközlést küldött a Renesas, a Hitachi, a Mitsubishi Electric Corp., a Samsung, a fellebbező és a Philips részére. 2013. november 20-án meghallgatásra került sor.

3 HL 2006. C 210., 2. o.

4 HL 2006. C 298., 17. o.

5 HL 2004. L 123., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet 3. kötet, 81. o.

9. 2014. szeptember 3-án a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot. E határozatban a Bizottság megállapította, hogy négy vállalkozás, nevezetesen a fellebbező, a Philips, a Renesas és a Samsung az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe és az EGT-Megállapodás 53. cikkébe ütköző egységes és folyamatos jogsértésben vett részt az EGT-re kiterjedően a kártyachipek ágazatában (a továbbiakban: szóban forgó jogsértés). A 2003. szeptember 24. és 2005. szeptember 8. között lezajlott e jogsértés a mobiltelefonok SIM-kártyájában, a bankkártyákban, a személyi igazolványokban és útlevelekben, a fizetős televízió vételére alkalmas kártyákban és egyéb más alkalmazásokban használt kártyachipekre vonatkozott.

10. A szóban forgó jogsértés idején a kártyachipek piacát – amely két szegmenst foglalt magában, nevezetesen a SIM-kártyákban (elsősorban mobiltelefonokban) használt chipeket és a nem SIM-kártyákban (bank, biztonság és azonosítás céljára) használt chipeket – folyamatos árzuhanás, a chipkártyák gyártóinak fő ügyfelei által az árak tekintetében való nyomásgyakorlás, továbbá a kereslet és a kínálat közötti egyensúlytalanság jellemezte, amely a kereslet növekedéséből, és az állandó és gyors technológiai fejlődésből, valamint az ügyfelekkel folytatott szerződéses tárgyalások struktúrájából eredt.

11. A szóban forgó jogsértés a vitatott határozat címzettjei közötti bilaterális kapcsolati hálóra támaszkodott, amely kapcsolatok vagy találkozók, vagy telefonos megbeszélések formájában valósultak meg, és 2003 és 2004 során heti rendszerességűek voltak. A Bizottság szerint a jogsértés résztvevői árrögzítésre irányuló kapcsolatfelvételek révén egyeztették a kártyachipekre vonatkozó árpolitikájukat, nevezetesen a fő ügyfeleknek javasolt konkrét árak, a minimális árak és az irányárak tekintetében, továbbá információkat cseréltek nem csupán a következő félévre vonatkozó árak alakulása és az árrögzítésre vonatkozó szándékok, de a gyártási kapacitás és annak használata, a jövőbeli piaci magatartás, valamint a közös ügyfelek szerződéseinek tárgyalása tekintetében is. Az összejátszásra irányuló kapcsolatfelvételek ütemezése, amelynek listája a vitatott határozat 4. táblázatában szerepel, a gazdasági ciklus ütemét követte. Tekintve a céljukat és az időpontot, amikor sorra kerültek, a Bizottság összefüggést állapított meg e kétoldalú kapcsolatok között. Továbbá ezek alkalmával a vállalkozások néha nyíltan említést tettek más kétoldalú kapcsolatokra a szóban forgó jogsértés résztvevői között, és az összegyűjtött információkat átadták a versenytársaknak.

12. A Bizottság a szóban forgó jogsértést egységes és folyamatos jogsértésnek minősítette. Az összejátszásra irányuló kapcsolatok ugyanis kiegészítő jelleggel összekapcsolódtak. Kölcsönhatásuk révén egy egységes céllal bíró átfogó terv keretében hozzájárultak a versenyellenes hatások összességének megvalósításához.

13. A Bizottság szerint a Samsung, a Renesas és a Philips tudomással bírt a jogsértésről a maga teljességében. A fellebbező felelősségét ellenben csak annyiban állapították meg e jogsértésért, amennyiben a Samsunggal és a Renesasszal összejátszásra irányuló magatartásokban vett részt, mivel nem volt bizonyíték arra, hogy a Philipsszel is kapcsolatban volt vagy hogy szubjektív módon olyan benyomása volt, hogy részt vesz a szóban forgó jogsértés egészében.

14. Végül a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó vállalkozások magatartásának célja az Unión belüli versenykorlátozás volt, és számottevő hatása volt a tagállamok közötti és az EGT-Megállapodásban részes felek közötti kereskedelemre.

15. A kiszabott bírságoknak az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének és a bírságkiszabási iránymutatásnak megfelelően történő kiszámítása érdekében a Bizottság kifejtette, hogy a szóban forgó jogsértést szándékosan követték el. Az alapösszeg kiszámításához a kartellel érintett termékek – a vállalkozások által a szóban forgó jogsértésben történő aktív részvételük hónapjai során megvalósított – eladásainak tényleges értékén alapuló éves eladások értékét vette figyelembe. A szóban forgó jogsértéshez 16%-os súlyossági együtthatót alkalmazott. A Philips esetén 11 hónap és 17 nap, a fellebbező esetén 18 hónap és 7 nap, a Renesas esetén 23 hónap és 2 nap, a Samsung esetén pedig 23 hónap és 15 nap időtartamot vett figyelembe. Az eladások értékének 16%-át alkalmazta együtthatóként kiegészítő összeg címén.

16. Az enyhítő körülmények címén a Bizottság a fellebbezőre kirótt bírság összegét 20%-kal csökkentette arra a tényre tekintettel, hogy ez utóbbi a szóban forgó jogsértésért csak annyiban volt felelős, amennyiben a Samsunggal és a Renesasszal részt vett összejátszásra irányuló megállapodásokban, de a Philipsszel nem. Az engedékenységi közlemény alapján a Renesast mentesítette a bírság alól, és a Samsung bírságának összegét 30%-kal csökkentette.

17. A vitatott határozat 1. cikkében a Bizottság megállapította, hogy a következő vállalkozások az EGT területére kiterjedően a kártyachipek ágazatában részt vettek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe és az EGT-Megállapodás 53. cikkébe ütköző egységes és folyamatos jogsértésben:

– a fellebbező 2003. szeptember 24-től 2005. március 31-ig „a Samsunggal és a Renesasszal való összehangolásra tekintettel” (az 1. cikk a) pontja);

– a Philips 2003. szeptember 26-tól 2004. szeptember 9-ig (az 1. cikk b) pontja);

– a Renesas 2003. október 7-től 2005. szeptember 8-ig (az 1. cikk c) pontja), és

– a Samsung 2003. szeptember 24-től 2005. szeptember 8-ig (az 1. cikk d) pontja).

18. A vitatott határozat 2. cikkében a Bizottság a fellebbezőre 82 784 000 euró (a 2. cikk a) pontja), a Philipsre 20 148 000 euró (a 2. cikk b) pontja), a Renesasra 0 euró (a 2. cikk c) pontja) és a Samsungra 35 116 000 euró (a 2. cikk d) pontja) összegű bírságot szabott ki.

III. A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

19. A Törvényszék Hivatalához 2014. november 13-án benyújtott keresetlevelével (a továbbiakban: megsemmisítés iránti keresetlevél) a fellebbező keresetet indított elsődlegesen a vitatott határozat megsemmisítése iránt, másodlagosan pedig a vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentése iránt.

20. Keresetének alátámasztására a fellebbező hat jogalapra hivatkozott. A Törvényszék a megtámadott ítélettel elutasította e jogalapokat, és ebből következően a fellebbező keresetének egészét.

21. A Törvényszék előtt felhozott, a védelemhez való jog tiszteletben tartására és a megfelelő ügyintézés elvére vonatkozó első két jogalapjával a fellebbező bírálta többek között a Samsung által 2012-ben rendelkezésre bocsátott bizonyíték eljárási kezelését, nevezetesen e társaság 2003. november 3-án kelt belső elektronikus levelét, amelynek egyébiránt vitatta az eredetiségét.

22. Ebben az összefüggésben az első jogalap alátámasztására felhozott második kifogás értékelésekor a Törvényszék a megtámadott ítélet 76–80. pontjában lényegében megállapította, hogy a Bizottságnak a közigazgatási eljárás során közölnie kellett volna a fellebbezővel ezen elektronikus levél eredetiségére vonatkozó saját „tudományos értékeléseit”. Ezen értékelések ugyanis terhelő bizonyítékoknak minősültek, mivel a Bizottságot annak megállapítására indították, hogy ezen elektronikus levél hiteles bizonyítéknak minősül a fellebbezőnek a szóban forgó jogsértésben való részvételére vonatkozóan. A Törvényszék azonban ezen ítélet 85. pontjában megállapította, hogy az említett értékelések fellebbezővel történő közlésének elmulasztása nem befolyásolta a Bizottság által a vitatott határozatban megállapított eredményt, így az említett ítélet 86. pontjában elutasította a fellebbező kifogását.

23. Annyiban, amennyiben a fellebbező a Samsung valamely alkalmazottja nyilatkozatának bizonyító erejét vitatta, mivel egy hamis nyilatkozat a Koreai Köztársaságban nem minősül bűncselekménynek, és mivel az ügylet meghiúsulását követően a Samsungnak különös érdeke fűződött a „tények megszépítéséhez”, a Törvényszék a megtámadott ítélet 93. pontjában lényegében úgy ítélte meg, hogy a Samsung mint az engedékenységi közlemény alkalmazását kérelmező fél hamis nyilatkozat esetén ezen engedékenység előnyei elvesztésének teszi ki magát.

24. A Törvényszék szintén elutasította a fellebbező által a második jogalap keretében felhozott, azon alapuló érvet, hogy a Bizottságnak a 2003. november 3-i levél elektronikus változatáról független szakvéleményt kellett volna kérnie az annak eredetiségére vonatkozó érvényes bizonyíték hiányában. A megtámadott ítélet 118. pontjában a Törvényszék a válaszát azzal az indokkal alapította ezen érvre, hogy a Bizottság bizonyos mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a további foganatosítandó intézkedésekről történő döntést illetően, és hogy a jelen esetben a fellebbező nem bizonyította – a rendelkezésére bocsátott szakvéleményeket és a saját tudományos értékeléseit figyelembe véve – egy ilyen kérelem szükségességét.

25. Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének megsértésén alapuló, négy részre osztott harmadik jogalap vizsgálatának keretében a Törvényszék megvizsgálta különösen a fellebbezőnek a Samsung által rendelkezésre bocsátott bizonyítékok hitelességének hiányára és a fellebbező által elkövetett jogsértés fennállásának bizonyítékára vonatkozó állításait.

26. E tekintetben a megtámadott ítélet 143–158. pontjában a Törvényszék megvizsgálta a fellebbezőnek a harmadik jogalap alátámasztása érdekében a második rész keretében hivatkozott, a Samsung által rendelkezésre bocsátott bizonyítékok hitelességének vitatására irányuló érveit.

27. Először is a Törvényszék ezen ítélet 143. és 144. pontjában ezen érveket mint megalapozatlanokat elutasította arra hivatkozással, hogy még ha feltételezzük is, hogy úgy kell tekinteni, hogy a Samsung nem hiteles tanú, és az általa rendelkezésre bocsátott valamennyi nyilatkozatot és okirati bizonyítékot mellőzni kell, ez nem kérdőjelezi meg a Bizottság értékeléseit, amelyek a Renesas által szolgáltatott olyan nyilatkozatokon és okirati bizonyítékokon alapulnak, amelyek bizonyítják, hogy a fellebbezőnek versenyellenes kapcsolatai voltak az utóbbival, mint például az, amelyre 2005. március 31-én került sor. A Törvényszék e tekintetben az ítéletének 193–201. pontjára utalt, kifejtve, hogy az említett ítélet 197–206. pontjában a Törvényszék megvizsgálta és elutasította a fellebbező ez utóbbi kapcsolatot vitató érveit.

28. Másodszor és „a teljesség kedvéért” a Törvényszék megvizsgálta és elutasította a megtámadott ítélet 145–157. pontjában a fellebbezőnek a Samsung mint tanú hitelességének és ez utóbbi nyilatkozatai és bizonyítékai hitelességének vitatására irányuló kifogásait.

29. Ebben az összefüggésben egyrészt a Törvényszék többek között megjegyezte, hogy a fellebbező, mivel nem vitatta a Bizottság azon értékeléseit, amelyek szerint a Samsung nyilatkozatait és bizonyítékait a kartell más tagjai – különösen a Renesas és az NXP [6] – megerősítették, valamennyi, a Samsung mint megbízható tanú lejáratására irányuló érvet mint hatástalant el kell utasítani (a megtámadott ítélet 146–149. pontja). Másrészt a Törvényszék válaszolt a fellebbezőnek a Bizottság azon bizonyítékai megbízhatóságára vonatkozó kifogásaira, amelyek a 2003. november 3-i és 7-i kapcsolatokat bizonyították (a megtámadott ítélet 152–157. pontja).

30. A megtámadott ítélet 159–208. pontjában a Törvényszék megvizsgálta az e jogalap alátámasztása érdekében hivatkozott és az EUMSZ 101. cikk megsértésének bizonyítására vonatkozó harmadik részt. A fellebbező azt állította, hogy a versenytársaival való tizenegy kapcsolatfelvétel közül egyik sem sértette e rendelkezést. Ebben az összefüggésben a Törvényszék a megtámadott ítélet 160. pontjában

6 A vitatott határozatból kiderül, hogy az NXP a létrehozásától, 2006. szeptember 29-től kezdődően átvette a Philips tevékenységeit. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy az NXP nem vett részt a szóban forgó jogsértésben.

kifejtette, hogy „a [fellebbező] nem vitatja a Bizottság azon megállapítását, amely szerint az árakat főszabály szerint évente meghatározták, ami egyébiránt kitűnik azokból a megbeszélésekből, amelyekben a [fellebbező] részt vett. E körülmények között elegendő 2003–2005-ig megvizsgálni, hogy a [fellebbező] részt vett-e egy vagy adott esetben két versenyellenes megbeszélésen a Samsunggal vagy a Renesasszal e három év mindegyike során, ahhoz, hogy az EUMSZ 101. cikk megsértését vagy annak hiányát meg lehessen állapítani”.

31. E körülmények között a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy előzetesen célszerű vizsgálni a fellebbező és a Samsung vagy a Renesas közötti öt kapcsolatot, nevezetesen a 2003. szeptember 24-i (első kapcsolat), a 2003. november 3-i (második kapcsolat), a 2004. március 18-i (hatodik kapcsolat), a 2004. június 1-jétől 8-ig tartó kapcsolatot (hetedik kapcsolat) és a 2005. március 31-i kapcsolatot (tizenegyedik kapcsolat); a Bizottság szerint az első és az utolsó kapcsolat jelzi a fellebbező szóban forgó jogsértésben való részvételének kezdetét és végét.

32. A Törvényszék szerint tehát csak abban az esetben kellett volna vizsgálni, hogy a többi kapcsolatfelvétel – mint például a 2003. november 17-i, amelyekről a fellebbező azt állította, hogy nem voltak jogellenesek – hozzájárul-e, vagy sem, e jogsértés fennállásának megállapításához, ha ezen öt kapcsolat alapján nem lehetett volna megállapítani a szóban forgó jogsértés fennállását.

33. A Törvényszék ezt követően vizsgálta és elutasította a fellebbező által ezen öt kapcsolatra vonatkozóan előadott érvek összességét.

34. Közelebbről – a megtámadott ítélet 161–176. pontjában vizsgált – a fellebbező és a Samsung közötti 2003. szeptember 24-i kapcsolatot illetően a Törvényszék egyrészt úgy ítélte meg az ítéletének 164–166. pontjában, hogy a szóban forgó információcsere az árak, az aktuális és jövőbeli kapacitások, és a tervezett technológiai fejlődés tekintetében olyan jellegűek – különösen egy olyan piacon, ahol a kínálat és a kereslet koncentrált –, hogy közvetlenül befolyásolják a versenytársak kereskedelmi stratégiáját. A Törvényszék ezen ítélet 168. pontjában kimondta, hogy a fellebbező egyetlen érve sem gyengíti annak megállapítását, amely szerint ő és a Samsung legalábbis beszéltek a következő év előre látható árairól.

35. Másrészt az említett ítélet 173–175. pontjában a Törvényszék ezen – szerinte érzékeny – információk cseréjét cél általi jogsértésnek minősítette, figyelembe véve a szóban forgó piac gazdasági és jogi összefüggését, amint az a vitatott határozat (59) preambulumbekezdésében kifejtésre került, anélkül, hogy azt a fellebbező a Törvényszék előtt vitatta volna.

36. Ami konkrétabban a gyártási kapacitásra vonatkozó megbeszéléseket illeti, a Törvényszék ugyanezen ítélet 176. pontjában hozzátette, hogy egyrészt a Bizottság, mivel azonosította azokat az okokat, amelyek miatt úgy vélte, hogy a kapacitásokra vonatkozó információcsere – a piac jellegzetességeire tekintettel – korlátozza a versenyt, nem volt köteles bizonyítani a versenyellenes hatások piacon való fennállását ahhoz, hogy a szóban forgó magatartást jogsértőnek minősítse. Másrészt, még ha feltételezzük is, hogy a kapacitásokra vonatkozó információcsere egyedül önmagában nem volt elegendő egy cél általi jogsértés megállapításához, ugyanakkor a Törvényszék szerint a fellebbező nem kérdőjelezte meg azt a tényt, hogy a Bizottság jogosan állapította meg, hogy a jövőbeli árakra vonatkozó információcsere cél általi jogsértést valósít meg.

37. A megtámadott ítélet 177–185. pontjában vizsgált, a fellebbező és a Samsung közötti 2003. november 3-i kapcsolatot illetően a Törvényszék megjegyezte egyrészt, hogy a fellebbező nem bizonyította, hogy a Bizottság által az elektronikus levél – amelynek eredetiségét a fellebbező vitatta – ugyanazon keltezésű több változata fennállásának igazolására előterjesztett objektív okok tévesek voltak. Mindazonáltal létezik olyan más bizonyítékokból eredő valószínűsítő körülmények csoportja, amelyek szerint a fenti elektronikus levélben említett jogellenes megbeszélésekre sor került. A Törvényszék megvizsgálta a Renesas egyik alkalmazottjának 2003. október 7-i, és a Samsung egyik alkalmazottjának 2003. november 7-i elektronikus levelét (a megtámadott ítélet 181–183. pontja).

38. Másrészt, válaszul arra az érvelésre, amely szerint a 2003. november 3-i kapcsolatfelvétel nem minősült cél általi versenykorlátozásnak, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy elegendő azt megállapítani, hogy a Bizottság nem köteles minden egyes jogellenes megbeszélést illetően bizonyítani, hogy ez utóbbi ilyen korlátozásnak minősül, amennyiben bizonyítja, hogy a szóban forgó magatartások összességükben véve cél általi versenykorlátozásnak minősülnek (a megtámadott ítélet 185. pontja).

39. A fellebbező és a Samsung közötti 2004. június 1-jétől 8-ig tartó kapcsolatot illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 192–196. pontjában elutasította a fellebbező érveit. A Törvényszék a vitatott határozat (216) preambulumbekezdésére utalva a Samsungtól származó egyik dokumentumra támaszkodott az érzékeny információk cseréje fennállásának megállapításakor.

40. A fent említett öt kapcsolat vizsgálatát követően a Törvényszék a megtámadott ítélet 207. pontjában megállapította, „hogy a Bizottság nem hibázott, amikor úgy vélte, hogy a [fellebbező] a Samsunggal és a Renesasszal 2003. szeptember 24. és 2005. március 31. között versenyellenes megbeszéléseken vett részt”.

41. Válaszul a fellebbező által a harmadik jogalap alátámasztásaként hivatkozott, azon alapuló negyedik részre, hogy – figyelemmel a szóban forgó jogsértés oszthatatlan jellegére – a Törvényszék a vitatott határozatot csak egészben tudja megsemmisíteni, ha megállapítja különösen, hogy a 2003. november 3-i és 17-i kapcsolat nem volt versenyellenes, a Törvényszék a megtámadott ítélet 211. pontjában úgy vélte, hogy „amint az a [megtámadott ítélet] 160. pontjában megállapításra került, a [fellebbező] nem vitatta, hogy a szóban forgó piacon az árak meghatározása főszabály szerint évente történt. Mivel megállapításra került […], hogy a Bizottság nem követett el semmilyen hibát annak megállapításakor, hogy a [fellebbező] öt jogellenes kapcsolatban vett részt 2003 és 2005 között, az, hogy esetleg tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az általa figyelembe vett többi – mint például a 2003. november 3-i és 17-i – kapcsolat valójában nem volt [versenykapcsolat], nem változtatna azon a megállapításon, amely szerint a [fellebbező] egységes és folyamatos jogsértésben vett részt e három év folyamán. Ennélfogva, ellentétben azzal, amit a [fellebbező] a tárgyaláson állít, még akkor is, ha a fent említett öt kapcsolaton kívüli kapcsolatok nem sértették az EUMSZ 101. cikket, az nem változtat azon, hogy a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította a [fellebbező] szóban forgó jogsértésben való részvételét”.

42. A fellebbező által másodlagosan hivatkozott, az „egységes és folyamatos jogsértés” fogalmának téves alkalmazásán alapuló negyedik jogalapot illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 215. pontjában összefoglalta a vitatott határozat (285)–(315) preambulumbekezdését. Ezen ítélet 216–223. pontjában az ilyen jogsértés fennállásának megállapítására és valamely vállalkozás ilyen jogsértésben történő részvételére vonatkozó ítélkezési gyakorlatra is emlékeztetett.

43. A Törvényszék ezen ítélkezési gyakorlat fényében vizsgálta ezt követően a fellebbező öt kifogását. Közelebbről a Törvényszék egyrészt a megtámadott ítélet 226–232. pontjában elutasított egy, a vitatott határozatban szereplő ellentmondásra vonatkozó kifogást. E határozat indokolásának és rendelkező részének elemzését követően megállapította, hogy „a Bizottság, bár a rendelkező részben megállapította – anélkül, hogy az említett határozat négy címzettje között különbséget tett volna –, hogy mind részt vettek a szóban forgó jogsértésben, az említett határozat indokolása egyértelműen utal arra, miszerint a Bizottság úgy vélte, hogy e vállalkozások egységes és folyamatos jogsértésben vettek részt, tekintet nélkül arra a tényre, hogy a fellebbezőt – a másik három szankcionált vállalkozástól eltérően – nem lehetett felelősségre vonni a szóban forgó jogsértés egészéért” (ezen ítélet 229. pontja). A Törvényszék azonban, értelmezve a vitatott határozat rendelkező részét, figyelembe véve annak indokolását, ezen ítélet 231. pontjában kimondta, „hogy a rendelkező részt úgy kell érteni, hogy [a Bizottság] nem állapítja meg a fellebbezőnek a szóban forgó jogsértés egészéért való felelősségét – a [vitatott] határozat többi címzettjétől eltérően –, azonban e jogsértésért annyiban őt tartja felelősnek, hogy jogellenes kapcsolatokat tartott fenn a Samsunggal és a Renesasszal. Bár valóban nem szerencsés a [vitatott] határozat rendelkező része szövegének megfogalmazása, […] attól még az említett határozat rendelkező része nincs ellentmondásban az indokolásával”.

44. Másrészt ezen ítélet 236–240. pontjában a Törvényszék az egyenlő bánásmód és az arányos bírságkiszabás elvének megsértésén alapuló kifogást is elutasította. Ezen ítélet 239. pontjában nevezetesen elutasította a Bizottság által a fellebbezőnek enyhítő körülmény címén biztosított 20%-os bírságcsökkentés vitatását, amelyet utóbbi a szóban forgó jogsértésben való korlátozott részvételére tekintettel kapott, azzal az indokkal, hogy „a fellebbező nem terjeszt elő semmilyen konkrét érvet, amelyből megállapítható lenne, hogy a bírság összegének 20%-os csökkentése ne lenne arányos a jelen esetben azzal a ténnyel, hogy a szóban forgó jogsértésben csak részlegesen vett részt”.

45. A bírság kiszámítását a Törvényszék a fellebbező által hivatkozott ötödik és hatodik jogalap keretében is vizsgálta.

46. Az ötödik jogalapnak a megtámadott ítélet 255–259. pontjában elvégzett vizsgálata keretében – amely jogalap a bírság téves kiszámításán alapult, mivel a fellebbező állítólag nem vett részt a nem SIM-kártyákban használt chipekre vonatkozó kapcsolatokban –, a Törvényszék egyrészt megjegyezte, hogy e chipek árát megemlítették a Samsunggal való 2003. szeptember 24-i kapcsolatfelvétel során, és a fellebbező érvei azt nem tudták megkérdőjelezni (ezen ítélet 255–256. pontja). Másrészt a Törvényszék hozzátette „mindenesetre, […] hogy a [fellebbező] a beadványaiban nem terjeszt elő semmilyen érvet, amely a Bizottság – a [vitatott] határozat (221) preambulumbekezdésében és az észrevételeiben szereplő – értékelésének vitatására irányulna, amely szerint összefüggés van a SIM-kártyákban használt chipek és a nem SIM-kártyákban használt chipek között” (az említett ítélet 257. pontja), és mint hatástalant elutasította a fellebbező azon érvét, amely szerint e kétfajta chip nem ugyanazon termékpiachoz tartozott (ugyanezen ítélet 258. pontja).

47. A bírságkiszabási iránymutatás és az arányosság elvének megsértésén alapuló hatodik jogalap keretében a Törvényszék a megtámadott ítélet 270. pontjában többek között megállapította, hogy a fellebbezővel szemben kiszabott bírság nem sérti az arányosság elvét. A Törvényszék e megállapítást lényegében arra az – ezen ítélet 269. pontjában kimondott – indokra alapította, hogy a fellebbezőre kiszabott bírság összege a forgalmára tekintettel magyarázható, amely sokkal jelentősebb, mint a többi szankcionált vállalkozásé, és csak a szóban forgó jogsértésben való saját részvételének gazdasági jelentőségét tükrözi, kifejtve, hogy a teljes forgalomnak a szóban forgó jogsértéssel érintett termékek eladásából származó része tükrözi a legjobban e jogsértés gazdasági jelentőségét.

IV. A felek kérelmei és a Bíróság előtti eljárás

48. Fellebbezésében a fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

– semmisítse meg a vitatott határozatot a fellebbezőre vonatkozó részében;

– másodlagosan csökkentse a vitatott határozat (457) preambulumbekezdésének a) pontjában a fellebbezővel szemben kiszabott 82 874 000 euró összegű bírságot egy arányos összegre;

– másodlagosan új eljárás lefolytatása céljából utalja vissza az ügyet a Törvényszékhez, és

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

49. A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– utasítsa el a fellebbezést;

– másodlagosan utasítsa el a fellebbezővel szemben kiszabott bírság csökkentése iránti kérelmet, és

– a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

V. A fellebbezésről

50. Fellebbezésének alátámasztására a fellebbező három jogalapot hoz fel, amelyek lényegében a fellebbezésének 2. pontjában megfogalmazott „három jogkérdésnek” felelnek meg. Így az első jogalap az EUMSZ 263. cikk megsértésén alapul a nem teljes és szelektív bírósági felülvizsgálat miatt. E jogalap keretében merül fel egyes bizonyítékok eredetiségének és a bizonyítási terhet tekintve abból eredő következményeknek a különös kérdése. Ezen első jogalap szervesen kapcsolódik a harmadikhoz, amely a fellebbezőre kiszabott bírság kiszámítását illetően elkövetett téves jogalkalmazáson és a korlátlan felülvizsgálati jogkör megsértésén alapul. Végül a második jogalap az EUMSZ 101. cikk alkalmazására, és pontosabban a cél általi versenykorlátozás és az egységes és folyamatos jogsértés fogalmára irányul.

51. A Bíróság által a jelen indítványban kezelni kívánt jogkérdéseket a harmadik jogalappal összefüggő első jogalap első két része érinti. Amint ugyanis azt a jelen indítvány 2. pontja jelzi, e jogkérdések egyrészt a hatékony bírósági felülvizsgálat követelményére vonatkoznak, mivel e kérdés jelen esetben a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlásához kapcsolódik, és másrészt a Bizottság által elfogadott bizonyítékok eredetiségének vitatására.

A. A hatékony bírósági felülvizsgálatról és a korlátlan felülvizsgálati jogkörről (a harmadik jogalappal összefüggő első jogalap első része)

1. A felek érvelése

52. A fellebbező fellebbezése első jogalapjának első részével különösen a megtámadott ítélet 160. pontjának következtetéseit vitatja, amely a fellebbező által elégtelennek ítélt felülvizsgálat kiindulópontjának minősül.

53. A fellebbező lényegében felrója a Törvényszéknek, hogy csak ötöt vizsgált a Bizottság által megállapított tizenegy állítólagos jogellenes kapcsolatból, holott ő valamennyit vitatta. Márpedig a Bizottság valamelyik vitatott kapcsolatra vonatkozó értékelésének jogellenessége miatt meg kellett volna semmisíteni a Bizottság által a vitatott határozatban tett vonatkozó megállapításokat.

54. A fellebbező tehát úgy véli, hogy a Törvényszék által foganatosított bírósági felülvizsgálat – a megtámadott ítélet 160. pontjában kifejtett feltételek mellett – hiányos és szelektív, és ebből következően ellentétes az EUMSZ 263. cikkel. E részleges felülvizsgálat miatt a megtámadott ítélet sérti az indokolási kötelezettséget is.

55. A vizsgált kapcsolatok továbbá elégtelenek a fellebbező által elkövetett valamely egységes és folyamatos jogsértés megállapításának alátámasztásához.

56. Végül egy ilyen szelektív felülvizsgálat nem tette lehetővé a Törvényszék számára sem azt, hogy az állítólagos jogsértés súlyát teljeskörűen értékelje, sem a kiszabott bírság kellő felülvizsgálatát. Ez utóbbi érvet a fellebbezés – a Törvényszék által a bírság összegének meghatározását érintően elkövetett téves jogalkalmazásra vonatkozó – harmadik jogalapja keretében megismétlik és kifejtik.

57. A Bizottság a fellebbező által hivatkozott valamennyi érv megalapozottságát vitatja.

58. Ami közelebbről a megtámadott ítélet 160. pontjára vonatkozó kritikát illeti, a Bizottság úgy véli, hogy mivel a fellebbező nem vitatta azt a következtetést, amely szerint a kártyachipek árát főszabály szerint évente határozták meg, a Törvényszék annak vizsgálatára szorítkozhatott, hogy a fellebbező évente legalább egy versenyellenes kapcsolatban részt vett a 2003 és 2005 közötti időszak során.

Elegendő ugyanis, hogy a versenyellenes kapcsolatok gazdasági eredménye azon az időponton túlmenően is kifejti hatásait, amikor megtörténtek. E körülmények között a Törvényszék nem volt köteles indokolni az általa vizsgált öt kapcsolatra vonatkozó választását, sem a fellebbezőnek a többi hat kapcsolatban való részvétele vizsgálatának mellőzését. A fellebbezőnek semmilyen érdeke nem fűződik ahhoz, hogy e címen magyarázatot kapjon.

59. Továbbá, ellentétben a fellebbező állításával, a Törvényszék megközelítése nem akadályozta őt abban, hogy a jogsértés súlyára és a bírság összegére vonatkozó érvekre megfelelően válaszoljon.

2. Elemzés

a) Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott bizottsági határozatok feletti bírósági felülvizsgálat kettős jellege

60. A megtámadott ítélet 160. pontjában a Törvényszék megjegyezte, hogy a fellebbező nem vitatja a Bizottság azon megállapítását, amely szerint az árakat főszabály szerint évente határozták meg. E megállapítás alapján kimondta, hogy „elegendő 2003–2005-ig megvizsgálni, hogy a [fellebbező] részt vett-e egy vagy adott esetben két versenyellenes megbeszélésen a Samsunggal vagy a Renesasszal e három év mindegyike során, ahhoz, hogy az EUMSZ 101. cikk megsértését vagy annak hiányát meg lehessen állapítani. E körülmények között a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy előzetesen célszerű megvizsgálni a fellebbező és a Samsung vagy a Renesas közötti […] öt kapcsolatot; a Bizottság szerint az első és az utolsó kapcsolat a fellebbező szóban forgó jogsértésben való részvételének kezdetét, illetve végét jelzi. Tehát a Törvényszék csak abban az esetben vizsgálja, hogy a többi kapcsolat – mint például a 2003. november 17-i, amelyekről a fellebbező a beadványaiban és a tárgyaláson azt állította, hogy nem voltak jogellenesek – hozzájárul-e, vagy sem, a szóban forgó jogsértés fennállásának megállapításához, ha ezen öt kapcsolat alapján nem lehet megállapítani e jogsértés fennállását”.

61. Mivel a Törvényszék helybenhagyta a Bizottság által vizsgálatra kiválasztott öt kapcsolat alapján levont következtetéseket, megerősítette a fellebbezőnek a szóban forgó jogsértésben való részvételét, a többi kapcsolat kapcsán hivatkozott érvek vizsgálata nélkül.

62. A megtámadott ítélet 211. pontjában ugyanis a Törvényszék kimondta, hogy mivel „a Bizottság nem követett el semmilyen hibát annak megállapításakor, hogy a [fellebbező] öt jogellenes kapcsolatban vett részt 2003 és 2005 között, az, hogy esetleg tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az általa figyelembe vett többi – mint például a 2003. november 17-i – kapcsolat valójában nem volt [versenykapcsolat], nem változtatna azon a megállapításon, amely szerint a [fellebbező] egységes és folyamatos jogsértésben vett részt e három év folyamán. Ennélfogva, ellentétben azzal, amit a [fellebbező] a tárgyaláson állít, még akkor is, ha a fent említett öt kapcsolaton kívüli kapcsolatok nem sértették az EUMSZ 101. cikket, az nem változtat azon, hogy a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította a [fellebbező] szóban forgó jogsértésben való részvételét”.

63. A megtámadott ítélet 160. pontja képezi tehát a fellebbező kritikájának középpontját. A Törvényszéknek – ellentétben a megtámadott ítélet e pontjában foganatosított „választásával” – kimerítően kellett volna vizsgálnia a fellebbező által vitatott valamennyi kapcsolatot.

64. A Bizottság által az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásokban hozott határozatok bírósági felülvizsgálata rendszerének két része van. Egyrészt a „klasszikus” felülvizsgálaton, az intézmények aktusainak az EUMSZ 263. cikkben létrehozott jogszerűségi vizsgálatán alapul, és másrészt az EUMSZ 261. cikk alapján a felperesek kérelmére a Bizottság által e téren kiszabott szankciók tekintetében a Törvényszék által gyakorolt korlátlan felülvizsgálati jogkörrel egészíthető

ki.[7]

b) A jogszerűségi vizsgálat terjedelméről

65. A jelen esetben a Bizottság a vitatott határozatban megállapította egy egységes és folyamatos jogsértés fennállását. Egy ilyen jogsértést egy több cselekményből álló folyamatos magatartás eredményeként lehet meghatározni, amely cselekmények – azonos, a közös piacon belüli versenyt torzító céljuk alapján – „átfogó terv" keretébe illeszkednek, noha egy vagy több elem önmagában, külön-külön is az EUMSZ 101. cikk megsértésének minősülhet. Egy ilyen jogsértés keretében a Bizottság az e cselekmények miatti felelősséget jogszerűen tudhatja be az összességében figyelembe vett jogsértésben való részvétel alapján.[8]

66. Egyébiránt a Bíróság kimondta, hogy „az a vállalkozás, amely [ilyen egységes és összetett jogsértésben] saját magatartása révén vett részt, amely magatartás az [EUMSZ 101.] cikk (1) bekezdése értelmében vett versenyellenes célú megállapodás vagy összehangolt magatartás fogalmába tartozik, és amely a jogsértés egészének megvalósításához való hozzájárulásra irányul, az említett jogsértésben való részvételének teljes időszakát illetően felelősségre vonható azon magatartásokért is, amelyeket ugyanezen jogsértés keretében más vállalkozások tanúsítottak"[9].

67. Ilyen egységes és folyamatos jogsértés összefüggésében ítélte úgy a Törvényszék, hogy a vitatott határozat jogszerűségét a fellebbezőnek „e három év mindegyike során [(tehát 2003-tól 2005-ig)][10]" „egy vagy adott esetben két versenyellenes megbeszélésen" történő részvételére korlátozva vizsgálhatja, amely kapcsolatok a Bizottság szerint a fellebbező által elkövetett jogsértés kezdetét és végét jelzik.

68. Mivel a Törvényszék e választás kiindulópontjaként megjegyezte, hogy a fellebbező nem vitatja a Bizottság azon értékelését, amely szerint az árakat főszabály szerint évente határozták meg, nem látom itt a szóban forgó jogsértés jellegzetességeinek semmilyen elferdítését.

69. Az a tény ugyanis, hogy valamely vállalkozás nem vett részt a kartellt képező összes elemben, vagy hogy kisebb szerepet játszott azon aspektusaiban, amelyekben részt vett, irreleváns az általa elkövetett jogsértés létezésének megállapítására nézve; ezeket az elemeket a jogsértés súlyának értékelésekor és adott esetben a bírság megállapításakor kell figyelembe venni.[11] Téves jogalkalmazás nélkül tudta tehát a Törvényszék a vizsgálatát a jogsértéssel érintett hároméves időszak során tartott öt versenyellenes megbeszélésre korlátozni a jogszerűség vizsgálatának szakaszában.

70. Kétségtelen, hogy az első jogalap ötödik részében a fellebbező vitatja a Törvényszéknek az árak évenkénti meghatározására vonatkozó előzetes megállapítását.[12] Az érv számomra mégis elfogadhatatlannak tűnik, mivel az állítás téves jellegére nem hivatkoztak a Törvényszék előtt, holott a Bizottság a vitatott határozatot kifejezetten azon tényre alapította, hogy a kártyachipek árát főszabály

7 Lásd ebben az értelemben: 2014. július 10-i Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ítélet (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 42. pont); 2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet (C-603/13 P, EU:C:2016:38, 71. pont); 2017. január 26-i Aloys F. Dornbracht kontra Bizottság ítélet (C-604/13 P, EU:C:2017:45, 52. pont).

8 Lásd ebben az értelemben: 2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 258. pont); 2012. december 6-i Bizottság kontra Verhuizingen Coppens ítélet (C-441/11 P, EU:C:2012:778, 41. pont); 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet (C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 49. pont).

9 2012. december 6-i Bizottság kontra Verhuizingen Coppens ítélet (C-441/11 P, EU:C:2012:778, 42. pont); 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet (C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 50. pont).

10 A megtámadott ítélet 160. pontja.

11 Lásd ebben az értelemben: 2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 86. pont); 2012. december 6-i Bizottság kontra Verhuizingen Coppens ítélet (C-441/11 P, EU:C:2012:778, 45. pont).

12 Lásd a fellebbezés 57. és 58. pontját.

szerint évente határozták meg.[13] Az említett érv mindenesetre megalapozatlan, mivel a fellebbező nem bizonyít e tekintetben elferdítést. A megtámadott ítélet 160. pontjában annak kimondásával, hogy „az árakat *főszabály szerint* évente határozták meg”[14], a Törvényszék bizonyosan nem határolta be az árak meghatározását úgy, hogy arra kizárólag éves időszakokban került sor.

c) A korlátlan felülvizsgálat terjedelméről

71. A Törvényszék által gyakorolt felülvizsgálat terjedelmének kérdése azonban más értelemben merül fel számomra a Bizottság által az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott határozatok bírósági felülvizsgálati rendszerének második szempontja keretében.

72. Amint ugyanis arra a jelen indítvány 64. pontjában emlékeztettem, az EUMSZ 263. cikken alapuló jogszerűségi vizsgálatot a felperesek kérelmére a Bizottság által kiszabott versenyjogi szankciókat illetően kiegészítheti az EUMSZ 261. cikken alapuló korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlása.[15]

73. Márpedig, ha a korlátlan felülvizsgálat nem önálló jogorvoslat, azt mégis a jogszerűségi vizsgálattól elkülönülve kell gyakorolni.[16] Másképp megfogalmazva, nem azért nem kell különös felülvizsgálatot gyakorolni a korlátlan felülvizsgálati jogkör keretében, mert a jogszerűségi vizsgálat nem tárt fel jogellenességet.[17] Amint arra a jelen indítvány 69. pontjában emlékeztettem, éppen e második vizsgálat során kell figyelembe venni azt a tényt, hogy valamely vállalkozás nem vett részt a kartellt képező összes elemben, vagy hogy kisebb szerepet játszott azon aspektusaiban, amelyekben részt vett.

74. Határozottan megállapítást nyert ugyanis, hogy „a Charta 47. cikke értelmében vett korlátlan felülvizsgálat követelményeinek a bírság tekintetében történő teljesítéséhez az uniós bíróság az EUMSZ 261. cikkben és az EUMSZ 263. cikkben foglalt hatásköreinek gyakorlása során köteles megvizsgálni minden, annak bizonyítására irányuló *jogi, illetve ténybeli* kifogást, hogy a bírság összege nem felel meg a jogsértés súlyának és időtartamának”[18].

13 Lásd a tényállás leírásában a vitatott határozat 38–41. pontját; az események leírásában (a kartell szervezésének alapelvei) a vitatott határozat 68., 76. és 77. pontját; az EUMSZ 101. cikk jelen ügyre történő alkalmazásában a vitatott határozat 246. és 297. pontját. Valamely új jogalap elfogadhatatlanságáról lásd: 2016. május 12-i Bank of Industry and Mine kontra Tanács ítélet (C-358/15 P, nem tették közzé, EU:C:2016:338, 91. pont).

14 Kiemelés tőlem.

15 A jelen esetben egy ilyen kérelem számomra nem tűnik vitathatónak. A fellebbező ugyanis a Törvényszéktől azt kérve, hogy a rá kiszabott bírságot törölje vagy csökkentse, a Törvényszéket vitathatatlanul a korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlására kérte (lásd különösen a megsemmisítés iránti keresetlevelének 189. és 192. pontját). Lásd ebben az értelemben: 2017. április 27-i FSL és társai kontra Bizottság ítélet (C-469/15 P, EU:C:2017:308, 72. pont); Sharpston főtanácsnok KME Germany és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa (C-272/09 P, EU:C:2011:63, 78. pont).

16 Lásd ebben az értelemben: Muguet-Poullennec, G., „Sanctions prévues par le règlement nº 1/2003 et droit à une protection juridictionnelle effective: les leçons des arrêts *KME* et *Chalkor* de la CJUE”, *Revue Lamy de la concurrence: droit, économie, régulation*, 2012, 32. szám, 57–78. o.

17 Lásd ebben az értelemben: Van Cleynenbreugel, P., „Constitutionalizing Comprehensively Tailored Judicial Review in EU Competition Law”, *The Columbia Journal of European Law*, 2012, 519–545. o., különösen 535. és 536. o; Forrester, I. S., „A challenge for Europe's judges: the review of fines in competition cases”, *European Law Review*, 2011, 36. kötet, 2. szám, 185–207. o., különösen 195. o.

18 2014. július 10-i Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ítélet (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 200. pont; kiemelés tőlem). Lásd továbbá ebben az értelemben: 2017. április 27-i FSL és társai kontra Bizottság ítélet (C-469/15 P, EU:C:2017:308, 75. pont). A jogi szakirodalom kiemelte, hogy a vitatott tények összessége alapos és teljes körű vizsgálatának szükségessége olyan követelmény, amely az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkéből ered, és ebből eredően magában foglalja a hatékony bírói jogvédelemhez való alapvető jogot (lásd ebben az értelemben: Wesseling, R., és van der Woude, M., „The Lawfulness and Acceptability of Enforcement of European Cartel Law”, *World Competition*, 35, 2012/4, 573–598. o., különösen 582. o.). A versenyjogban a hatékony bírói jogvédelemhez való jog követelményeiről lásd továbbá: Van Cleynenbreugel, P., „Constitutionalizing Comprehensively Tailored Judicial Review in EU Competition Law”, *The Columbia Journal of European Law*, 2012, 519–545. o, különösen 5. o.; Bellis, J.-Fr., „La charge de la preuve en matière de concurrence devant les juridictions de l'Union européenne”, in: Mahieu, St. (dir.), *Contentieux de l'Union européenne. Questions choisies*, Bruxelles, Larcier, coll. Europe(s), 2014, 217–233. o., különösen 217. és 218. o.

75. A teljes körű felülvizsgálat e követelményét az egyéniesítés elve és a „büntetés” fokozatosságának elve is magyarázza, amelyek – Tizzano főtanácsnok szavaival élve – a szankciórendszer két alapelvét jelentik mind büntető, mind közigazgatási területen,[19] és implicit módon a Bíróságnak a versenyjogi bírságok összegének meghatározására vonatkozó ítélkezési gyakorlatának részét képezik.

76. A Bíróság ugyanis következetesen kimondja, hogy a bírságok összegének meghatározása érdekében „figyelembe kell venni [a jogsértés] időtartamát, és *az összes olyan tényezőt, amely hatással lehet a [jogsértés] súlyának értékelésére, mint például az egyes vállalkozások magatartása, az összehangolt magatartások létrehozásában játszott szerepük*, az e magatartásokból származó előnyük, a méretük és az érintett termékek értéke, valamint az, hogy az ilyen típusú jogsértések milyen kockázatot jelentenek az [Unió] számára”[20].

77. Egyébiránt ez nem is lehet másképp, mivel – továbbra is a Bíróság szerint – „a jogsértés súlyát egyedileg kell értékelni”[21].

78. Véleményem szerint tehát a Törvényszék csak abban az esetben mentesülhetne a bírósági felülvizsgálat második részének gyakorlása alól, ha a bírság összegének meghatározása céljából hivatkozott körülmények azonosak azokkal, amelyeken a jogszerűségi vizsgálat keretében előadott érvek alapulnak, *és feltéve, hogy a Törvényszék azokat ez alkalommal mind elutasította*.[22]

79. Márpedig a jelen esetben e feltételek közül a másodikat véleményem szerint nem tartották be, mivel a Törvényszék úgy döntött, hogy a fellebbező által részletesen vitatott tizenegy kapcsolatból csak ötöt vizsgál a jogszerűségi vizsgálat keretében.

80. Kétségtelen, hogy a fellebbező a keresetlevelének a bírság csökkentése iránti kérelemre vonatkozó részében a Bizottság azon megállapításaira támaszkodott, amelyek szerint a negyvenegy felsorolt kapcsolatból hétben részt vett.[23] Mindazonáltal úgy tűnik számomra, hogy e magatartást a kérelmének másodlagos jellege magyarázza. Mivel a fellebbező elsődlegesen a vitatott határozat megsemmisítését kérte arra hivatkozva, hogy nincs bizonyíték a jogsértő magatartására, másodlagos kérelme – hallgatólagosan, azonban logikusan – azon elvből indul ki, hogy az elődleges érveit nem fogadták el.

81. Ezen eljárási módszertan nem von le semmit abból a tényből, hogy a Bizottság által a vitatott határozatban beazonosított tizenegy kapcsolat jogsértő jellegére vonatkozó érveknek – megalapozottságuk esetén – esetlegesen hatása lehetett a kiszabott bírság értékelésére, mivel az a tény, hogy valamely vállalkozás kisebb szerepet játszott a jogsértés azon aspektusaiban, amelyekben részt vett, olyan elem, amelyet a jogsértés súlyának értékelésekor, és adott esetben a bírság megállapításakor kell figyelembe venni.[24]

82. Márpedig úgy tűnik, hogy a Törvényszék nem adott választ a fellebbező által hivatkozott valamennyi érvre, sem a jogszerűségi vizsgálat szakaszában – amikor a fellebbezőnek csak öt versenyellenes megbeszélésen való részvételét vizsgálta, holott a fellebbező indokolással ellátva vitatta a Bizottság által a vitatott határozatban beazonosított tizenegy kapcsolat jogellenes jellegét –, sem a korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlása során, amikor kimondja, hogy a fellebbező „megelégszik

19 Lásd: Tizzano főtanácsnok Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa (C-189/02 P, EU:C:2004:415, 130. pont).

20 1983. június 7-i Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság ítélet (100/80–103/80, EU:C:1983:158, 129. pont); kiemelés tőlem. Lásd a közelmúltból: 2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet (C-386/10 P, EU:C:2011:815, 56. pont).

21 2013. július 11-i, Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet (C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 102. pont).

22 Lásd ebben az értelemben: 2017. január 26-i Aloys F. Dornbracht kontra Bizottság ítélet (C-604/13 P, EU:C:2017:45, 55. és 56. pont).

23 Lásd a megsemmisítés iránti keresetlevél 167. és 191. pontját.

24 Lásd ebben az értelemben: 2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 86. pont); 2012. december 6-i Bizottság kontra Verhuizingen Coppens ítélet (C-441/11 P, EU:C:2012:778, 45. pont). Valamely vállalkozás jogsértésben való részvételének viszonylagos súlyát többek között az enyhítő körülmények értékelésekor lehet figyelembe venni (lásd ebben az értelemben: 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet, C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 104. és 106. pont).

[…] az arra történő hivatkozással, hogy kisebb szerepet játszott a szóban forgó jogsértésben”[25], és hogy „a legmagasabb összegű bírság vele szemben történő kiszabásának oka az, hogy sokkal jelentősebb forgalmat bonyolított, mint a többi szankcionált vállalkozás”[26], mivel a bírság összege a szóban forgó jogsértésben való részvételének gazdasági jelentőségét tükrözi.

83. Ez utóbbi állítás relevanciájának megkérdőjelezése nélkül, és anélkül, hogy ki lehetne mondani, hogy a Törvényszék más következtetésre jutott volna, ha a fellebbező által megfogalmazott valamennyi kifogást megvizsgálta volna, úgy tűnik, hogy a Törvényszék nem vette jogilag megfelelő módon figyelembe az összes lényeges tényezőt a fellebbezőnek felrótt magatartás súlyának megállapításakor, és nem adott jogilag megkövetelt módon választ a fellebbezőnek a bírság törlésére vagy csökkentésére irányuló érvei összességére. Márpedig a fellebbezés keretében pontosan ez a Bíróság felülvizsgálatának célja.[27]

3. A harmadik jogalappal összefüggő első jogalap első részére vonatkozó következtetés

84. A harmadik jogalappal összefüggő első jogalap első részének elemzése végén úgy vélem, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem vizsgált meg minden egyes érvet, amelyet a fellebbező a Bizottság által a terhére rótt kapcsolatok jogszerűségének bizonyítása érdekében terjesztett elő.

B. A bizonyítékok eredetiségének kérdéséről

1. A felek érvelése

85. Első jogalapjának második részével a fellebbező felrója a Törvényszéknek, hogy rá telepítette a megtámadott ítélet 118. pontjában a Samsung 2003. november 3-i belső elektronikus levelének hamis jellegére vonatkozó bizonyítási terhet. Mivel a Bizottság – amelynek bizonyítania kell a jogsértést – a megfelelő ügyintézés elvének megfelelően és a fellebbező által felvetett komoly kétségekre tekintettel nem bizonyította ezen elektronikus levél eredetiségét, e bizonyítékot elfogadhatatlannak kellett volna nyilvánítani.

86. A fellebbező legalábbis úgy véli, hogy figyelemmel az általa és a Samsung által előterjesztett észrevételekre, a Bizottság köteles lett volna egy független szakértőt kirendelni az elektronikus levél eredetiségének értékelése érdekében. A kartellekre vonatkozó eljárásokban ezen eljárások büntető jellege miatt még inkább ez a helyzet.

87. A Bizottság vitatja a fellebbező álláspontját. Valamely bizonyíték eredetiségének vitatása esetén a hitelesség az egyetlen releváns szempont, és bizonyító erejét az ügy összes körülményének fényében kell értékelni.

88. A megfelelő ügyintézés kötelezettsége nem írja elő valamely bizonyíték eredetiségének bizonyítását, így a Bizottság nem köteles független informatikai szakértőt kirendelni.

25 A megtámadott ítélet 263. pontja.

26 A megtámadott ítélet 269. pontja.

27 Lásd ebben az értelemben: 2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 244. pont).

89. A jelen esetben a Törvényszék eleget tenne e követelményeknek a belső elektronikus levél hitelességének a jelen ügy valamennyi körülménye fényében történő értékelésekor, és úgy ítélte meg, hogy a Samsung 2003. november 3-i belső elektronikus levelére mint a bizonyítékok csoportjának egy elemére lehet hivatkozni. A Bizottság hozzáteszi, hogy a bizonyítékok elferdítését kivéve, a Törvényszék ilyen ténymegállapításai nem tartoznak a Bíróság felülvizsgálatának hatálya alá.

2. Elemzés

a) Valamely bizonyíték eredetisége és hitelessége közötti különbségtételről

90. Ha a Bizottság bizonyítani tudta, hogy valamely vállalkozás olyan, vállalkozások közötti találkozókon vett részt, amelyeknek nyilvánvalóan versenyellenes jellegük volt, a vállalkozás feladata, hogy az e találkozókon történtekről más magyarázattal szolgáljon. [28]

91. E tekintetben „az, ha az érintett vállalkozás annak lehetőségére hivatkozik, hogy olyan körülmény állhatott fenn, amely alkalmas lehetett [azon] bizonyítékok bizonyító erejének befolyásolására [amelyekre a Bizottság támaszkodik], nem elegendő ahhoz, hogy a Bizottságnak kelljen bizonyítania, hogy e körülmény a bizonyítékok bizonyító erejét nem befolyásolhatta. Éppen ellenkezőleg, azon eset kivételével, amikor az érintett vállalkozás magának a Bizottságnak a magatartása miatt nem képes ilyen bizonyítékot szolgáltatni, az érintett vállalkozásnak kell a jogilag megkövetelt módon bizonyítania egyrészt az általa hivatkozott körülmény fennállását, másrészt pedig azt, hogy e körülmény kétségessé teszi a Bizottság által hivatkozott bizonyítékok bizonyító erejét” [29].

92. Általánosabban, az uniós jogban érvényesülő elv a bizonyítékok szabad értékelésének elve. Ezen elvből következik, hogy az egyetlen olyan releváns tényező, amelyet meg kell vizsgálni, az előterjesztett bizonyítékok hitelessége. [30]

93. Ennek érdekében összetett gazdasági értékelések keretében a Bíróság kimondta, hogy az uniós bíróságnak különösen a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valószerűségét, megbízhatóságát és koherenciáját kell vizsgálnia. [31]

94. E szempontok megkérdőjelezése nélkül úgy vélem, hogy valamely bizonyíték eredetiségének a kérdése szükségszerűen megelőzi a hitelességének értékelését: egy nem eredeti bizonyíték nem tekinthető hitelesnek, még ha annak is látszik.

95. Vissza kell térni tehát az alapelvhez, amely a versenyjog területét is beleértve előírja, hogy a jogsértés fennállásával kapcsolatos jogviták esetén a Bizottságra hárul az általa megállapított jogsértések bizonyítása, és azon bizonyítékok előterjesztése, amelyek alkalmasak a jogsértést alkotó tényállás jogilag megkövetelt módon történő bizonyítására. [32] Ha a bíróságnak kétségei vannak, azt tehát a jogsértést megállapító határozat címzett vállalkozása javára kell értelmezni. [33]

28 Lásd ebben az értelemben: 2012. november 22-i E.ON Energie kontra Bizottság ítélet (C-89/11 P, EU:C:2012:738, 75. pont).

29 Lásd ebben az értelemben: 2012. november 22-i E.ON Energie kontra Bizottság ítélet (C-89/11 P, EU:C:2012:738, 76. pont).

30 Lásd ebben az értelemben: 2013. december 19-i Siemens és társai kontra Bizottság ítélet (C-239/11 P, C-489/11 P és C-498/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:866, 128. pont); 2017. április 27-i FSL és társai kontra Bizottság ítélet (C-469/15 P, EU:C:2017:308, 38. pont).

31 Lásd ebben az értelemben: 2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet (C-386/10 P, EU:C:2011:815, 54. pont).

32 Lásd ebben az értelemben: 2012. november 22-i E.ON Energie kontra Bizottság ítélet (C-89/11 P, EU:C:2012:738, 71. pont).

33 Lásd ebben az értelemben: 2012. november 22-i E.ON Energie kontra Bizottság ítélet (C-89/11 P, EU:C:2012:738, 72. és 73. pont).

96. Ez konkrétan azt jelenti, hogy ha a Bíróság megállapítja, hogy kétség áll fenn valamely vitatott dokumentum teljességével, és/vagy azzal kapcsolatban, hogy azt jogszerű eszközökkel szerezték-e, a dokumentumot figyelmen kívül kell hagyni.[34] Nincs szó se többről, se kevesebbről, mint a bizonyíték elfogadhatóságának kérdéséről. Márpedig a Bizottság által szolgáltatott bizonyítékokat csak elfogadhatóságuk esetén lehet a hitelességük szempontjából értékelni.[35]

b) A jelen esetre történő alkalmazás

97. A jelen esetben a fellebbező vitatja a Samsung egyik alkalmazottja által 2003. november 3-án küldött belső elektronikus levél eredetiségét. Egyrészt e levélnek többféle nyomtatott változata létezik, és másrészt a fellebbező által benyújtott két szakértői vélemény lényegében arra a következtetésre jutott, hogy nem lehet a levél eredetiségét megerősíteni.

98. Ezeket az érveket a fellebbező részletesen kifejtette a megsemmisítés iránti keresetlevelének 68–86. pontjában. Először is egy címzett és „másolatbeli" címzett nélküli első nyomtatott változatra hivatkozott, és egy állítólag reggel 3 óra 27 perckor (európai idő szerint) történő küldésre, míg a kifogásolt levélben említett, az Infineon munkavállalójának telefonhívására ugyanazon a napon került sor. Másodszor kiemelte a közölt levél első változata és a két későbbi változat közötti különbségeket, amelyek – ellentétben az első változattal – egy címzettet és hat másolatbeli címzettet tüntettek fel, valamint eltérő küldési időpontokra mutatott rá. Harmadszor a fellebbező hivatkozott egy szakértői véleményre, amelynek értelmében az igénybe vett független szakértő úgy ítélte meg, hogy a 2003. november 3-i elektronikus levél nem tekinthető eredetinek minden kétséget kizáróan, amit ugyanaz a szakértő egy második véleményben megerősített.

99. E tényezők ellenére a Törvényszék a megtámadott ítélet 181. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság „jogszerűen juthatott arra a következtetésre, hogy a [fellebbező] részt vett [jogellenes] megbeszéléseken", különösen arra a tényre támaszkodva, hogy „egyetlen szakértői vélemény sem állapította meg, hogy a 2003. november 3-i elektronikus levél nem minősül egyidejű eredeti bizonyítéknak, amit egyébiránt a [fellebbező] nem bizonyított a Törvényszék előtt". A megtámadott ítélet 182. pontjában hozzátette, hogy a fellebbező „nem bizonyította, hogy a Bizottság által annak igazolására előterjesztett objektív indokok, hogy ezen elektronikus levélnek több változata is van, tévesek lennének".

100. Úgy vélem, hogy a Törvényszék ezáltal tévesen alkalmazta a jogot, mivel nem tartotta be a versenyjogi jogsértések miatt kiszabott bírságok terén előírt bizonyítási követelményeket. Ugyanis, még a valamely elektronikus levél lényeges elemeire – mint a címzettek vagy a küldés időpontja – vonatkozó különbségek figyelembevétele nélkül is, a fellebbező által benyújtott szakértői véleményekből kitűnik, hogy nem lehetett bizonyossággal megállapítani a 2003. november 3-i elektronikus levél eredetiségét. E tényezőkkel szembesülve a Törvényszéknek mellőznie kellett volna e bizonyítékot: a Bizottság feladata volt a 2003. november 3-i elektronikus levél eredetiségének határozott bizonyítása, adott esetben a fellebbező által indítványozott szakértői intézkedés igénybevételével.

34 Lásd ebben az értelemben: 1981. december 17-i Ludwigshafener Walzmühle Erling és társai kontra Tanács és Bizottság ítélet (197/80–200/80, 243/80, 245/80 és 247/80, EU:C:1981:311, 16. pont).

35 Lásd ebben az értelemben: Bellis, J.-Fr., „La charge de la preuve en matière de concurrence devant les juridictions de l'Union européenne", in Mahieu, St. (dir.), *Contentieux de l'Union européenne. Questions choisies*, Bruxelles, Larcier, coll. Europe(s), 2014, 217–233. o., különösen 221. o. Hozzáteszem, hogy bár a Bíróság soha nem ismerte el kifejezetten a versenyjogi jogsértéseket szankcionáló bírságok büntető jellegét, az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) kimondta, hogy a versenyjogi jogsértések szankcionálása céljából kiszabott bírság „büntető jellegű, ezért a jelen esetben [az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény] 6. cikkének (1) bekezdését kell alkalmazni, annak büntetőjogi részét" (EJEB, 2011. szeptember 27., A. Menarini Diagnostics kontra Olaszország, 43509/08. sz. kereset, CE:ECHR:2011:0927JUD004350908, 44. pont). Annak ellenére, hogy az EJEB a vizsgálatát az elbírálásra hozzá benyújtott ügyre korlátozza, az indokolásának alapja lehetővé teszi az általa megállapított következtetés általánosítását.

101. Mindazonáltal a Törvényszék úgy ítélte meg továbbá, hogy az a tény, hogy a 2003. november 3-i elektronikus levélben említett jogellenes megbeszélésekre sor került, más bizonyítékokból is ered, amelyek együtt „bizonyítékok csoportjának” minősülnek. [36]

102. Márpedig ellentétben azzal a kérdéssel, hogy betartották-e a bizonyításfelvétel és a bizonyítási teher szabályait, a Bíróságnak nincs hatásköre a tényállás megállapítására, és főszabályként a Törvényszék által az e tényállás alátámasztására elfogadott bizonyítékok vizsgálatára. Amennyiben ugyanis e bizonyítékok megszerzése szabályszerűen történt, valamint az általános jogelveket, továbbá a bizonyítási teherre és a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárási szabályokat tiszteletben tartották, kizárólag a Törvényszék feladata annak mérlegelése, hogy a hozzá benyújtott bizonyítékoknak milyen bizonyító erőt tulajdonít. Ez az értékelés ezért – a Törvényszék elé terjesztett bizonyítékok elferdítését kivéve – nem minősül a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésnek. [37]

103. Következésképpen, még ha a Törvényszék által megállapított tényezők meg is kérdőjelezhetők, olyan ténybeli értékelésekről van szó, amelyek fellebbezés keretében nem tartoznak a Bíróság felülvizsgálati jogkörébe. Mivel a Törvényszék megállapította, hogy más dokumentumok megerősítik a jogellenes megbeszélések megtartását a szóban forgó jogsértésben érintett versenytársak között, a 2003. november 3-i elektronikus levél eredetiségére vonatkozó érv mindenesetre hatástalannak bizonyul.

VI. Az ügynek a Törvényszék elé való visszautalásáról

104. A harmadik jogalappal összefüggő első jogalap első részének elemzése végén úgy vélem, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem vizsgált meg minden egyes érvet, amelyet a fellebbező a Bizottság által a terhére rótt kapcsolatok jogszerűségének bizonyítása érdekében terjesztett elő.

105. Az Európai Unió Bírósága alapokmányának 61. cikke szerint, ha a fellebbezés megalapozott, a Bíróság a Törvényszék határozatát hatályon kívül helyezi. Ha a per állása megengedi, az ügyet maga a Bíróság is érdemben eldöntheti, illetve határozathozatalra visszautalhatja a Törvényszékhez.

106. A jelen esetben úgy ítélem meg, hogy a per állása nem engedi meg a jogvita érdemben való elbírálását. A fellebbező érvei megalapozottságának vizsgálata ugyanis arra indítaná a Bíróságot, hogy ténykérdésekről olyan tényezők alapján határozzon, amelyeket a Törvényszék nem értékelt a megtámadott ítéletben. Ezenkívül a Bíróság előtt nem vitatták meg a per érdemét érintő tényállításokat.

107. Az ügyet tehát vissza kell utalni a Törvényszék elé, és a költségekről jelenleg nem kell határozni.

36 A megtámadott ítélet 181. pontja. Lásd a megtámadott ítélet 183. pontját is.

37 Lásd ebben az értelemben: 2007. január 25-i Sumitomo Metal Industries és Nippon Steel kontra Bizottság ítélet (C-403/04 P és C-405/04 P, EU:C:2007:52, 38. és 56. pont); 2013. december 19-i Siemens és társai kontra Bizottság ítélet (C-239/11 P, C-489/11 P és C-498/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:866, 39., 76., 77. és 129. pont).

VII. Végkövetkeztetés

108. A fenti megfontolásokra tekintettel és a többi jogalap vizsgálatának sérelme nélkül azt javasolom a Bíróságnak, hogy:

– helyezze hatályon kívül az Európai Unió Törvényszéke 2016. december 15-i Infineon Technologies kontra Bizottság ítéletét (T-758/14, nem tették közzé, EU:T:2016:737), mivel a Törvényszék nem vizsgált minden egyes, a fellebbező által annak bizonyítása érdekében előterjesztett érvet, hogy a Bizottság által a terhére megállapított kapcsolatok jogszerűek voltak, és

– az ügyet utalja vissza a Törvényszék elé, és a költségekről jelenleg ne határozzon.